

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Udrag fra Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 657. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708758557664/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

regner i sit brev til Gerhard i Paris (1.II.9, s. 209f.). Men det er jo ikke det eneste, heller ikke den eneste digter, af hvem ekkoer lyder i romanen.

Goethe og *Byron* syntes for en vis eftertid som to søjler at danne portalen til det 19. århundredes poesi. Hos Ulf hører *Byron* dog snarest sammen med franskmanden *Alfred de Musset* og tyskeren *Heinrich Heine* som de specifikt moderne, zerrissene og erotiske digtere. At netop de tre også er centrale personer i de tre sidste bind (1875, 1882 og 1890) af Georg Brandes' *Hovedstrømninger*, siger i det mindste noget om en fælles horisont for gennembruddets frie litteratur. De tre digtere hørte endnu til Sophus Claussens husguder, for resten sammen med Burns og Bellman (se nedenfor) – medens *hans* og Johs. Jørgensens Baudelaire var for krydret for Brandes' og Drachmanns smag.

Mindst hentydes der i *Foskr.* til Musset, den beundrede boheme, hvis erotiske digte og skuespil og roman Ulf har kunnet spejle sig i – navnlig romanen: *La Confession d'un Enfant du Siècle* (1836) om en ungersvends udskjelset og efterfølgende store ødelæggende passion. I Gerhards »Jeg drømmer« kan man måske finde et præg af Mussets skuespil, fx *Fantasio* (1834). Men vigtigere i bogen er *Byron* og *Heine*.

Byron stod langt ned i århundredet som inkarnationen af den gudsforgædede digter, frihedshelt og elskovsbesynger, i lige grad naturidyllens og den sjælelige fortvivlelses tolk. Holger Drachmann havde påbegyndt en oversættelse, der strakte sig fra 1882 til 1902, af *Byrons* store, vittige, ufuldendte versroman *Don Juan* (1819-24), og nu just efter en længere pause genoptaget arbejdet.¹⁵ *Byron* var således for Drachmann både blandt hans gamle og hans nye guder. Og Ulf i romanen har *Byron* som eksempel og *Byrons* poesi på læberne, og har haft ham med sig siden sin ungdom, som det fremgår af hans selvbiografi i »Den første Kærlighed« (se Tillæg). Drachmann har givet denne af romanen udeladte og separat publicerede tekst et motto fra sin oversættelse af *Don Juan*; det er fra versfortællingens første sang, og Drachmann greb således tilbage til den oversættelsesportion, han havde udgivet i 1882. *Byron* var både Drachmanns og Ulf's favorit – ergo også Skyggens, kan man næsten sige. Skyggens litterære præfe-

rener følger her som i hele den behandlede digtergruppe smukt i hælene på Ulf. – Der hentydes ikke i romanen til de også dengang kendte – af Georg Brandes i første omgang afviste – historier om Byrons incestuøse forhold til halvsøsteren; at de kan have spillet ind i dannelsen af Ulf-skikkelsen i forhold eller ikke-forhold til Edith, kan ikke udelukkes.

Heinrich Heine, død 1856 i sit eksil i Paris, den tyske digter, der forblev århundredets populæreste i Danmark, hører også naturligt til Ulf's repertoire. Kærlighedsdigter i den høje stil såvel som i den drøje, elegisk, jublende, zerrissen, dertil en nådesløs satiriker over for personer og forhold i samfundet – således i hans gensynsdigt *Deutschland, ein Wintermärchen* (1844) – endelig også som prosaist en vittig, onskabsfuld, stemnings- og kapricerig causeur.

Heine var modsat Ulf en elegantier, men derunder ligesom Ulf en utrættelig og upålidelig stridsmand, huggende imod venstre og imod højre – mest det sidste. Hans årelange og alt andet end stumme dødsleje i »madragsgraven« giver Ulf anledning til en spejling: også han er »unjung und nicht ganz gesund« (2.I.3, s. 402). Også Heines vittige prosa i *Reisebilder* kan Ulf udenad (1.I.9, s. 100).

I verskunst i snævrere forstand går Ulf ikke i hans fodspor – det skulle da være i det hymniske »Juninat« (1.II.1, s. 210-12), der er beslægtet med visse af Heines rimfrie digte i *Die Nordsee* (1825-26).

Værd at notere er også Ulf's henvisning, i brevet til Gerhard i Paris (1.II.9, s. 209f.), til de *russiske roman-heltinder* som repræsentanter for grænseoverskridende kærlighedsnatur. Af de tre dér nævnte romanforfattere var Turgenev sikkert en vigtig inspiration for Drachmann's stemningsrige ungdomsroman *En Overkomplet* (1876); men det er Dostoevskij – Ulf nævner skøgen Sonja og morderen Raskolnikov – der har bidraget til den dramatiske højspænding og rablende fortællemåde i passager af *Forskr.* (Gerhards togrejse sammen med Halvvig 1.III.22-24) og til idealiseringen af den sociale paria: syngepigen, den holdte pige.

Længere tilbage griber Ulf i sit repertoire og romanen i sine litteratur-islæt for det folkelige og det dionysiske skyld: til sidste tredjedel af det 18. århundrede. Den i nogle henseender aristo-